

מבוא

אנו מברכים אותך על ההחלטה לפתוח מסלול ללימודי רדיו בבית ספרך.

פריחת התחנות החינוכיות הינה סימן לביקוש העולה להבין, ללמוד וליצור גם את המדיום

ה"שקט" והחם יותר.

כדי להצליח במשימה, אנו מביאים בפניך את דרישות הקדם של הפיקוח על התקשורת והקולנוע במשרד החינוך לפתיחת מסלול הרדיו.

נבקשך לעבור ביסודיות על המסמך ולעמוד על מורכבות פתיחת הרדיו.

נשמח לסייע ולענות על כל שאלה שתצוץ במהלך הקריאה.

בהצלחה.

הרציונאל במסלול לימודי הרדיו

התקשורת הכתובה והאלקטרונית תופסת את החלק הארי של זמננו הפנוי וככל שהתהליכים מורים לנו, יש תפיסה גדולה יותר של התקשורת כסוכנת חיברות.

הטלוויזיה, העיתונות, האינטרנט והרדיו, הם דרכי העברת מידע ברמות שונות אל הנמען הסופי, שבעשור האחרון הופך להיות לקוח וצרכן של תקשורת המבוססת על צרכנות, פירסום ומיתוג ברמה הגלויה והנסתרת.

מקצוע התקשורת לבגרות בכלל והרדיו בפרט, הוא מרכיב חשוב בעיצוב אישיותו של התלמיד לא רק בצריכה נבונה של התקשורת אלא גם באזרחות פעילה, עבודת צוות, שאיפה להישגים טובים, שיפור הלשון, כבוד לאחר, חקר המציאות ועוד רשימת ערכים ארוכה שאינה מסתכמת בדיבור בלבד אלא בעבודה קשה, יומיומית ודורשת תוצאות מיידיות, הלימוד כחוויה הוא רב ערוצי ובשום פנים ואופן לא "שעשוע לשעות הפנאי".

בניגוד לכל המקצועות האחרים הנלמדים במערכת השעות, הרדיו דורש מהתלמידים הקדשת זמן ולימוד רבים יותר מהשיעור עצמו. שעת שידור אחת למשל, דורשת הכנות רבות המתחילות במציאת נושא לתוכנית, תחקיר מעמיק תוך עיון בספרות ומקורות מידע נוספים, שיחות עם אנשים הקשורים בעניין והוצאת העיקר מהטפל. אחר כך מתחילה עבודת העריכה הכוללת כתיבת שאלות, יצירת רצף בתוכנית, שילוב מוסיקלי חכם וכתיבת מלל כללי. הקלטות רבות ועריכות לא מעטות הם השלב הכמעט אחרון. כשכל החומרים מוכנים ניתן לעלות לשידור. השידור הלחץ היוצא בחי לביקורת אוזני המאזינים, חייב להיות הטוב ביותר. בסיום ההפקה, מכונס צוות התוכנית ומקיים "פוסט מורטם", משוב והסקת מסקנות מהתוכנית ששודרה כעת - לתוכנית הבאה.

לתלמידים, מוערכת שעת שידור בכשלוש עד ארבע שעות הפקה מוקדמות, שעת השידור ושעת משוב. סך הכל כשש שעות יצירה בשביל שעה אחת של שידור.

המורה המלווה את צוותי ההפקה, חייב להיות מעורב בכל שלבי ההכנה תוך התווית הכיוונים לשידור, בחינת החומרים, שאילת שאלות, סיוע תוכני וטכני, יצירת גבולות הגיזרה לשידור ומעקב אחרי התוצאות המשודרות כדי שיוכל לתת את המשוב שלו על העבודה והתוצר הסופי. עבודה מרובה ולא קלה. נכפיל את מספר התלמידים בכיתה בתאור הנ"ל וראו איזו השקעה מצריך הרדיו מהמורה כדי שהשידור יהיה איכותי ומייצג נאותה את תלמידים.

דמותו של "הרדיו החינוכי" כוללת רבדים שונים ומקבילים. אין לראות בלימודי הרדיו דיסיפלינה חד ערכית, ההיפך. שימוש במדיום החם בקרב תלמידים מוציא לאור את יכולתם ואת הפוטנציאל האישי תוך תרומה לכלל ולבית הספר.

הרדיו יפתח ויקדם את התלמידים כפרטים בנקודות הבאות :

1. יפתח דמיון ויצירתיות.
2. יעודד ליצירה וביטוי אישי .
3. יהיה אמצעי לשיפור השפה המדוברת והכתובה.
4. יפתח מיומנויות למידה עצמית – מיקוד, הבנה, ניתוח, שימוש במקורות מידע וכד'.
5. יחזק את הדימוי העצמי והחברתי.
6. יקנה ערכי עבודת צוות, אחריות, משמעת עצמית, קבלת ביקורת והתמודדות עם קבלת החלטות במצבי לחץ.
7. יפתח כישורי חיים, סקרנות, חקר וביקורת המציאות.
8. יפתח יכולות תקשורת בין-אישית.
9. יפתח כישורים טכנולוגיים.

הרדיו יקדם את התלמידים כאזרחים במדינת ישראל הדמוקרטית בנקודות הבאות :

10. יחנך לאזרחות פעילה ולמעורבות בקהילה.
11. יפתח סובלנות ורגישות לשונה ולאחר בדעות ובכיווני חשיבה.
12. יקרב את הפריפריה למרכז.
13. יהווה כלי קשר בין הנהלה- מורים – תלמידים.
14. התמודדות מול מגבלות ואילוצים של ארגון (תקציב, שעות עבודה והרכייה).
15. יקדם מטרות חינוכיות, חברתיות ולאומיות הנמצאות בהסכמה ושאינן פוליטיות.

בתוך המוסד החינוכי יעצב הרדיו את הייחוד שבחינוך לערכים, תרבות ולמורשת דרך לימוד חוויתי בדרכים הבאות :

16. יהווה אמצעי להגברת המוטיבציה ללמידה.
17. יקשר בין תחומי דעת ומקצועות לימוד הנלמדים במוסד החינוכי.
18. ימקם את המורה כמחנך ומדריך אישי.
19. הרדיו החינוכי יהיה פתוח לחינוך הפורמלי והבלתי פורמלי ככלי לפיתוח אזרחות אצל נוער ומבוגרים (קהילה)

הרדיו יקנה ללומד את עקרי התקשורת וצריכתה :

20. הכרת תפקידי התקשורת
21. הבנת "שפת הרדיו"
22. הקניית נורמות שידור ואתיקה עיתונאית
23. הכרת החוק הישראלי המגן מפני התקשורת
24. חינוך לצריכה מושכלת של התקשורת

הרדיו החינוכי יהיה קודם חינוכי ואח"כ רדיו

כדי להגיע לתוצאות טובות. כדי להגיע לכל תלמיד ותלמיד. כדי לתת ביטוי אישי לקולם של הבודדים. כדי להעריך בהערכה חלופית את ההשקעה והמוטיבציה. כדי להרים מסלול תקשורת אפקטיבי ותחנת רדיו למופת, עליכם לעמוד בקריטריונים המצורפים להלן.

חתימתכם הינה ההסכם שלכם מול הפיקוח על התקשורת שתנאי המינימום האלו יתקיימו לאורך השנה וללא סייגים. כל עלייה מדרישות אלו תתקבל ברצון אך לא ניתן לרדת מהן, כל עוד קיים מסלול לימודי לבגרות במקצוע הרדיו.

אי עמידה בתנאים המפורטים לא יכולים לבוא בקנה אחד עם הגשת תלמידים לבגרות ברמה ראויה ומכאן שלילת הבסיס לקיום תחנת השידור. משמעות הדבר היא אחת, המשך השידורים וקיום מקצוע לבגרות מחייב אתכם בכל סעיפי ההסכם.

עם פתיחות לשינויים
ובברכת הצלחה
דורית באלין, מפמ"ר תקשורת וקולנוע.
יוני לביא, מדריך ארצי לרדיו

קריטריונים לפתיחת מסלול לימודי רדיו בבית ספר

המורה

1. המורה האחראית על נושא ההפקה המעשית חייבת/ת לעמוד בתנאים הבאים : בעל/ת תואר B.A. או B.Ed בתקשורת ושליטה מלאה ומוכחת בידע העיוני ובידע המעשי של ההפקה ברדיו. קריא : יכולת הפקה ושידור מוכחים באחת התחנות ולאורך זמן. הפיקוח ישקול שיבוצו של מועמד שאינו בעל תואר אקדמי אך בעל נסיון מוכח של לפחות שלוש שנים בעיתונאות רדיופונית.
2. על מועמד/ת למשרת רדיו לקבל אישור מהפיקוח על התקשורת, לפני תחילת עבודתו/ה.
3. אם אין מינוי נפרד לטכנאית – חייבת/ת המורה גם לשלוט בעבודת הטכנאות באולפן רדיו. במקרים בהם המורה ההפקתי אינו שולט/ת בטכנולוגיה (טכנאות) יש לתקצב טכנאית/ת שיעמוד/תעמוד לרשות התלמידים ויאפשר את הפקת התוכניות וגם את השידור החי ברדיו.
4. הקצאת השעות למורה בנושא "הפקת רדיו מעשית" יהיה עפ"י המפתח שיפורסם ע"י הפיקוח על התקשורת מעת לעת. (נספח 4)
5. לימודי הרדיו המעשיים ילמדו בקבוצות קטנות, עד 17 תלמידים לקבוצה.
6. על מנת לשמור על רמת לימוד נאותה, מחוייבת/ת המורה המעשית/ת להשתתף בכל ההשתלמויות הנערכות על ידי הפיקוח לתקשורת. מורה לא יוכל/תוכל להגיש תלמידים לבגרות, ללא קשר רציף עם הפיקוח על הרדיו כולל השתתפות בהשתלמות השנתית. העדרות מהשתלמויות שלא תהיה מקובלת ע"י הפיקוח על התקשורת, תביא לזימון המורה לברור. העדרויות חוזרות ונשנות יחייבו את הפיקוח לבקש את הוצאת המורה מלימודי הרדיו או לסגירת הלימודים.

מנהל/ת התחנה

7. לכל מסלול אשר גם משדר, ימונה מנהל/ת תחנה. במסגרת תפקידו/ה יהיה/תהיה אחראי/ת המנהל/ת על :

- א. הכנת נהלי עבודה פנימיים בתחנה
- ב. תכנון לוח שידורים עונתי/השנתי
- ג. תאום לוחות השידורים מול קול ישראל
- ד. תאום עוצמת השידור והפרעות טכניות לשידור מול משרד התקשורת
- ה. הזמנות אולפנים וציוד ההקלטה והעריכה
- ו. בקרה על מילוי תקין של רשימות השירים, ריכוזם ושליחתם לאקו"ם
- ז. אכיפת כל כללי השידור (מסמך נקדי, תקנוני אתיקה אחרים, הסכם השידורים עם קול ישראל ומשרד התקשורת וחוקי התקשורת בכלל)
- ח. מעקב סדיר אחר השידורים תוך מתן משוב לכל שידור ושידור

משרת מנהל/ת התחנה תעמוד על היקף שעות עפ"י מפתח של שעותיים ניהול על כל שעת שידור ועד למקסימום של חצי מישרה. (מורה להפקה יכול/ה לשמש גם כמנהל/ת רדיו). מינוי המנהל/ת חייב לבוא בתאום עם קול ישראל, בכפוף להסכם השידור עימו. הגדרת התפקיד בסעיף זה מתיחסת רק לשידורים הנחשבים חלק מלימודי הרדיו בבית הספר ואין להכליל במסגרת זאת שידורים אחרים (כדוגמאת קהילה).

הציוד

8. לצורך קיום לימודים תקינים המקיפים את כל אופני השידור וסוגי המישדרים, מומלץ על תחנת הרדיו לכלול את הציוד המופיע בנספח 1 (בנוסף לדרישות משרד התקשורת בנושאי משדר ואנטנה). בכל מקרה לפני רכישת הציוד יש לקבל אישור מהפיקוח על המפרט הטכני והמבנה הפנימי של אולפן הרדיו.

תוכנית הלימודים והבחינות

1. כל מקצוע לימוד מחוייב בכתיבת תוכנית לימודים. כל רכז מחוייב לשלוח לפיקוח את תוכנית העבודה במסלול ההפקה, כולל תרגילי ביניים עד 15.8. דוגמה לתוכנית בנספח 2 .
2. כל התלמידים מחוייבים בהפקת תוצר סיום בכיתה יא. התוצר יהיה "מיני תוכנית" הכוללת כתבת אינסרטים וראיון (אולפני/טלפוני/חוץ...). סביב נושא מוביל. הוראות לתוצר בנספח מס' 3.
3. תלמיד/ה שלא הגיש/ה תוצר בכיתה יא', לא יורשה/תורשה להמשיך את לימודי ההפקה ברדיו. אלא אם השלים/ה את התחייבויותיו/ה בקיץ או בתחילת השנה של לימודי יב'.
הציון שיתקבל בפרויקט הגמר של כיתה י"א יהווה 30% מהציון השנתי בכיתה י"א. תוצר זה, יצורף לתיק ההפקה של פרויקט הגמר בכיתה יב'. תלמיד/ה לא יוכל/תוכל להיבחן ללא הצגת פרויקט הגמר של כיתה י"א.
4. בחינת הסיום ב יב': הבוחנים יקבעו ע"י הפיקוח על התקשורת ובאישורו. בכל בחינה מסוג זה, יוכל להשתתף נציג חיצוני של משרד החינוך. תאריך הבחינה יקבע בתאום בין המורה, הבוחן/ת ונציג/ת משרד החינוך.
5. הבוחנים יקבלו את תיקי ההפקה ותוצרי הגמר על פי המפתח הבא : שני מבחנים ליום בדיקה אחד (לא כולל שישי שבת). לדוגמא : מסלול ובו 10 תלמידים מחוייב לשלוח את הבחינות עד שבועיים לפני תאריך המבחן. במגמות בעלות מספר תלמידים רב, תיתכן דרישה למשלוח תוצרי הגמר במועד מוקדם יותר וזאת תבחן ע"י הפיקוח.
6. בכל הפרת הסכם זה או סיכומים נוספים שיתקבלו בהמשך מצד בית הספר, יפנה הפיקוח למנהל/ת בית הספר בפנייה לתיקון ההפרה. אם לא תוקנה כעבור זמן מתקבל על הדעת, יוכל הפיקוח לעצור את בחינות הבגרות של בית הספר ואף לסגור את מקצוע לימודי הרדיו.

נספח 1

ציוד טכני מומלץ

שימו לב למפתח הציוד מול כמות תלמידים !

ציוד לאולפן השידור
קונסולת שידור מינימום 8 ערוצים (לפחות 6 סטריאו)
אופציונאלי (תלוי צרכים) 2 קומפקטים חצי מיקצועיים
3 אוזניות אורחים + 1 אוזניות שדרן/ 4 אוזניות אורחים
3 מיקרופונים מיקצועיים + 1 מיקרופון שדרן/ 4 מיקרופונים מיקצועיים
3 סטנדים למיקרופונים + זרוע גמישה למיקרופון שדרן/ 4 סטנדים למיקרופונים
מגבר-מפצל אוזניות
4 מוניטור מוגבר/ 4 מקולים לסטודיו+מגבר
מחשב שידור + תוכנת שידור חוקית
קו אינטרנט במהירות 30 + DOWNLOAD ו 2 + UPLOAD
קומפרסור לימיטר
יחידת טוקבק
2 רסיברים (לתחנות המשדרות)
יחידת הייבריד + מכשיר טלפון
מחשב הקלטה/שידור אינטרנטי

מומלץ : מנורות ON AIR

ציוד לעמדת עריכה
מיני קונסולת שידור מינימום 6 ערוצים (לפחות 4 סטריאו)
אוזניות
מיקרופון
סטנד למיקרופון
רמקולים
מחשב עריכה
תוכנת עריכה <u>חוקית</u> וידדותית למשתמש
זיכרון נייד (DISC ON KEY)

מומלץ : עמדת עריכה אחת לכל 5 תלמידים

ציוד הקלטה נייד
ציוד להקלטה בשטח (מקליט דיגיטלי נייד)
מיקרופון + ספוג (בחלק מהדגמים אין צורך בזה)
אוזניות

מומלץ : ערכת ציוד נייד אחת לכל 8 תלמידים

***ייתכנו שינויים טכנולוגיים, יש להתעדכן בפיקוח**

מומלץ לעיין באתר www.radioacher.info

תוכנית עבודה שנתית

שכבה של	י	יא	יב
מס' אנשים בצוות	2	2	+3
שלב א	עיוני בלבד מפת הרדיו, שפת הרדיו, מושגים, תפקידים, כללי שידור, טעימה מקריינות, תחקיר והפקה ותרגול בכיתה.	אתיקה, תחקיר והפקה. ספיישלים על אומנים, חגים ומועדים, אירועים מרכזיים.	בחירת נושא לשידור שנתי. תוכניות מרכזיות לחגים/מועדים/ ימי זיכרון וכו' שידורים רציפים עם ניתוחם בכיתה.
שלב ב	לימוד טכני על הציוד באולפן כולל מושגים טכניים בסיסיים. תוכנת עריכה. "גילגול" מוסיקה בלבד ללא כללי עריכה. פיילוט לשידור וכניסה לשידורים רציפים. קריינות/הגשה ושידור. פתיחת מיקרופון.	כללי ראיון לסוגיו וכתבה לסוגיה, שיקולי עריכה לתוכנית וליום שידורים. הכנת תוכניות אקטואליה ונושא. בחירת נושא לתוכנית והגשת תיק הפקה עם פילוט, עלייה לשידור עד סוף השנה.	תחילת עבודה על בגרויות.
שלב ג	כללי עריכה של מוסיקה, קרוסים. שילובם בתוכנית. בחירת קו מוסיקלי לתוכנית, הוספת מידע. הכנת קולאז', פינה, כתבה קולית (דיווח). שילובם בתוכניות המוזיקה.	הקלטות ועריכות למיני פרויקט.	חפיפה עם היא' בתוכניות מרכזיות המשך שידור משבצת קבועה
שלב ד- סיום	1. תוכנית מוסיקלית 2. ראיון או כתבה כחלק מתוכנית סיום כיתתית	תוכנית סיום נושאת	בגרות

נספח 3

תוצר "ביניים" - כיתה יא'

התוצר שיקרא "מיני תוכנית", יהיה סביב נושא אחד ויכלול את המרכיבים הבאים :

1. אות תחנה- שם, תדר וסלוגן באם יש (במקרה ואין ג'ינגל תואם, יש להכין כזה)
2. אות פתיחת תוכנית – שם, משפט מתאר ושם העורך והמגיש
3. דברי פתיחה – הצגת נושא התוכנית ו/או מה נשמע במהלך התוכנית
4. שיר
5. ראיון (טלפוני/חוץ/אולפן) או כתבת אינסרטים
6. שיר (ניתן לוותר עליו אם אין צורך בו)
7. ראיון (טלפוני/חוץ/אולפן) או כתבת אינסרטים (בהתאם לפי סעיף 5)
8. דברי סיום

!! ניתן לשלב ג'ינגלים ואותות נוספים. חייבים להופיע ראיון אחד וכתבת אינסרטים אחת. !!
אורך התוכנית : 15-30 דקות.

לתוכנית יצורף תיק הפקה עפ"י הסעיפים הבאים :

1. רציונל : מה היא התוכנית, במה עוסקת ומה הרעיון הכללי שלה
2. מטרת התוכנית : למי היא מיועדת (קהל יעד ממוקד), מדוע היא נעשית, האם יש בתוכנית עניין לציבור, איזה תפקיד מחמשת תפקידי התקשורת היא ממלאת ומדוע
3. תאור תוכנית : line up מתוזמן עם הסבר על כל אייטם. מדוע נבחר ולמה נבחרה צורת העיבוד הזאת.
4. בעיות חוקיות, אתיות ובעיות בהפקה שנתקלו בהן יוצרי התוכנית
5. מסקנות

נספח 4

הקצאת שעות למורה בנושא "הפקת רדיו מעשית"*

שנת הלימודים תשס"ח – תשס"ט

הקצאת שעות למורה בנושא "הפקת רדיו מעשית" יהיה עפ"י המפתח הבא :

מינימום 3 שעות לימוד בתוך מערכת השעות לכל שכבת גיל + 1 שעה לתרגול ועבודה אישית.

לדוגמא :

מורה המלמד/ת שכבות י' + יא' + יב' יקבל/תקבל 9 שעות במערכת ועוד 3 שעות תרגול. סה"כ 12 שעות שהן חצי משרה.

מורה המלמד/ת בכיתות יא' + יב' יקבל/תקבל 4 שעות בכל שכבת גיל + 1 לתרגול ועבודה אישית במערכת. סה"כ 10 שעות.

*יתכן ויערכו שינויים בהקצאה זאת. יש להתעדכן על הנוסח האחרון עם הפיקוח